

Powerport regio Moerdijk | met bespreekpunt

In het BO Leefomgeving van 11 juni 2025 hebben Rijk en regio afgesproken om eind 2025 vervolgafspraken te maken over de ontwikkelrichting voor het haven- en industriecluster Moerdijk (oostelijk of zuidoostelijk), onder welke condities de strategische uitbreidingen in gemeente Moerdijk en Geertruidenberg vorm kunnen krijgen en om een nationaal strategisch profiel op te stellen voor het haven- en industriecluster Moerdijk. De strategische uitbreiding kan alleen als de brede welvaart en leefbaarheid gelijktijdig, geloofwaardig en structureel versterkt worden.

Bespreekpunt

- **Gaat u akkoord met de hieronder voorgestelde afspraken?**

Voorgestelde afspraken

Nationaal strategisch profiel:

- In de ontwerp-Nota Ruimte geeft het Rijk in en waar mogelijk rond de energie-intensieve industrieclusters van nationaal belang, waaronder Moerdijk, voorrang aan haven- en industriële functies en grootschalige energiefuncties.
- Voor haven- en industriecluster Powerport-regio Moerdijk is bij het BO Leefomgeving van 11 juni 2025 besloten om, naast maximale inzet op inbreiding en herstructurering, in te zetten op een strategische uitbreiding in samenhang met het versterken van de brede welvaart.
- Uit eerste analyses merken Rijk en regio op dat het haven- en industriecluster Moerdijk een nationaal strategisch profiel heeft waarbij de focus ligt op energie-intensieve duurzame industrie en de bewerking van kritieke grondstoffen ten behoeve van strategische autonomie. Dit profiel vraagt om een multimodale ontsluiting (weg, water, spoor en buisleidingen), bij voorkeur extra kade gebonden industrieterrein aansluitend aan het bestaande industriecluster en nieuwe energie-infrastructuur (van nationaal belang) voor verschillende energiemodaliteiten, zoals elektriciteit, waterstof(dragers), CO₂ en warmte. De inpassing van nationale belangen moeten zich ook vertalen in aantoonbare (economische) meerwaarde voor zowel de regio als heel Brabant. Daarnaast dient inzichtelijk te zijn voor welk specifiek type circulaire economie plaats geboden wordt. De gesprekken hierover lopen nog.
- Rijk en regio spreken af om het profiel verder uit te werken in het kader van en in onderlinge afstemming tussen de (ontwerp-)Nota Ruimte, de Ruimtelijke Economische Visie, het vervolg op de nationale prognose ruimtebehoefte industrieclusters, Europees beleid en andere nationale en regionale ruimtelijk-economische trajecten.

Moerdijk:

- Rijk en regio erkennen dat de impact van alle ontwikkelingen op ondernemers en inwoners van zowel het dorp Moerdijk, inwoners van het buitengebied én van andere dorpskernen, zeer groot is. Rijk en regio erkennen dat het verschaffen van duidelijkheid wordt gevraagd en nodig is. Het gaat daarbij zowel om zekerheid over welke randvoorwaarden horen bij de ontwikkelrichtingen en welke compenserende ondersteunende maatregelen getroffen gaan worden, als om duidelijkheid voor welke ontwikkelrichting wordt gekozen. Dit alles moet volgens een rechtvaardige en menselijke aanpak.
- De tot op heden uitgevoerde onderzoeken vanuit verschillende perspectieven laten zien dat de oostelijke richting de meest logische kenmerken heeft voor een uitbreiding van het haven- en industrieterrein van Moerdijk en voor een toekomstbestendig werkend systeem van haven en infrastructuur. De oostelijke richting kent vanuit het watersysteem gezien grote opgaven. De gemeente Moerdijk heeft na participatie rondom de ontwerptafel en discussie in gemeenteraad vastgesteld dat de oostelijke ontwikkelrichting ~~biedt~~ geen leefbaar, geloofwaardig en toekomstbestendig perspectief voor het dorp Moerdijk biedt.
- Deze onderzoeken laten tevens zien dat de zuidoostelijke richting minder aansluit bij de behoefte aan multimodale ontsluiting en een aantal belangrijke infrastructurele werken en projecten doorkruist, waaronder buisleidingen, spoorlijnen en snelwegen. Bij de zuidoostelijke richting wordt de leefbaarheid van meerdere omliggende dorpskernen en voor meer inwoners aangetast en deze belemmert de ontwikkeling van de gemeente aan deze zijden. Het dorp Moerdijk raakt ingeklemd door de ontwikkelingen vanuit industrie en energie, waardoor overlast toeneemt en een leefbaar perspectief onzeker is. Daarbij blijft de kans bestaan dat de discussie over de houdbaarheid van het dorp op een later moment opnieuw terugkomt. De zuidoostelijke richting kent vanuit het watersysteem gezien minder grote opgaven dan de oostelijke richting.
- Rijk en regio kunnen gezamenlijk de volgende lijn ondersteunen:

De gemeenteraad van Moerdijk heeft op 19 november 2025 vastgesteld dat een keuze voor de zuidoostelijke richting onacceptabel is en heeft uitgesproken voor de oostelijke richting te kiezen, gekoppeld aan invulling van de in participatie opgestelde randvoorwaarden. De gemeenteraad heeft een duidelijke oproep gedaan aan provincie en Rijk om hierbij aan te sluiten. Provincie en Rijk hebben respect voor de besluitvorming van de gemeente Moerdijk om hiermee duidelijkheid te verschaffen aan de bewoners. Provincie en Rijk zijn van mening dat er nog onderzoeken dienen plaats te vinden, voordat een voorkeur uitgesproken kan worden over een ontwikkelrichting. Zowel provincie als Rijk zijn bereid om een principebesluit te nemen in een bestuurlijk overleg in juni 2026 en met een nieuw kabinet, waarbij een gezamenlijke voorkeur wordt uitgesproken voor de ontwikkelrichting en randvoorwaarden worden vastgesteld, mits alle informatie om een afweging te maken voor handen is. Het Rijk gaat er hierbij vanuit dat deze besluitvorming zal plaatsvinden door een nieuw kabinet. Rijk, provincie en gemeente spreken af om vanaf 1 december 2025, in voorbereiding op deze besluitvorming, de randvoorwaarden vanuit Rijk en regio, de te volgen planologische procedure en vorm van gebiedsontwikkeling verder uit te werken. Het principebesluit wordt daarna uitgewerkt in een gezamenlijk, integraal gebiedsplan met juridisch planologische status inclusief de rechtsbescherming die daarbij hoort. Een milieueffectrapportage maakt onderdeel uit van het traject en wordt vanaf 1 december opgestart. De keuze voor de ontwikkelrichting wordt definitief na vaststelling van dit gebiedsplan. De integrale opgave van de Ontwerptafel Powerport en de lopende energieprojecten VAWOZ en POM 380 KV station worden slim op elkaar uitgelijnd. Tot juni 2026 vinden er geen onomkeerbare locatiekeuzes plaats voor deze energieprojecten.

- ~~Vanuit de verschillende perspectieven is weergegeven dat de oostelijke richting een enorme impact heeft op het dorp Moerdijk haar inwoners en (agrarische) ondernemers.~~ De definitieve keuze voor een ontwikkelrichting vergt een zorgvuldig proces en besluit met voldoende oog voor de leefbaarheid en welzijn van de inwoners van dorp Moerdijk en omliggende kernen. In het dorp Moerdijk is een sterke sociale structuur aanwezig. Rijk en regio werken het gebiedsplan uit met inzet op de leefbaarheid en welzijn in Moerdijk en aandacht voor de wijze waarop de sterke sociale structuren in het dorp ook bij eventuele verhuizing behouden kunnen blijven.
- Rijk en regio spreken af om de bij bewoners, agrarische sector en industrie opgehaalde randvoorwaarden mee te nemen in het vervolgproces en verder uit te werken in het gebiedsplan.
- Rijk en regio erkennen dat tegelijkertijd duidelijkheid en inwonersperspectief op korte termijn nodig is. Daarom zorgen Rijk en regio ervoor dat, parallel aan het gebiedsplan, een rechtvaardig en menselijk pakket van randvoorwaarden wordt uitgewerkt en tijdig geëffectueerd wordt voor inwoners en bedrijven in het gebied van de ontwikkelrichting. Er wordt daarin meegenomen dat blijven moet lonen om zo de leefbaarheid in het dorp te behouden, maar dat er wel de mogelijkheid moet zijn om te kunnen vertrekken. Rijk en regio spreken hierover het volgende af:
 - De bestaande garantieregeling voor koopwoningen in het dorp Moerdijk wordt doorgezet. De regeling geeft recht op 100% van de getaxeerde en geïndexeerde waarde. Aangekochte woningen zullen worden verkocht waarbij oog is voor de leefbaarheid in het dorp. Rijk en regio maken separaat afspraken over de financiering van de aanpassing van de regeling. De aangepaste regeling zal per 1 juni 2026 in werking treden en zal met terugwerkende kracht gelden voor de mensen die per 1 december 2025 gebruik maken van de regeling.
 - Rijk en regio erkennen de impact van onzekerheid in het heden en de toekomst en stellen per 1 december middelen beschikbaar aan de gemeente Moerdijk voor sociaal-maatschappelijke, financiële- en juridische ondersteuning.
- Rijk en regio spreken af om gezamenlijk een pakket van randvoorwaarden uit te zoeken, gegeven de forse impact van de besluitvorming op bewoners (kopers en huurders), ondernemers en de structurele (sociale) leefbaarheid en brede welvaart in de omgeving. Dit wordt onderdeel van het besluit over de voorkeur van de ontwikkelrichting naar verwachting in juni 2026 en de vaststelling van het nog op te stellen gebiedsplan.
- Rijk en regio werken als onderdeel van de randvoorwaarden een transitiestrategie uit met én voor de inwoners in het gebied passend bij het principebesluit dat naar verwachting in juni 2026 genomen wordt. Hierin is oog is voor de verschillende wensen van de betrokken bewoners. Indien sprake is van beklemmende regelgeving die niet aansluit bij de unieke opgave die hier voorligt onderzoeken Rijk en regio of en hoe in specifieke gevallen afgeweken

kan worden van bestaande kaders (inhoudelijk en procedureel). Onderdeel van de transitiestrategie is een sociale analyse naar o.a. de betekenis van sociale functies, de sociale gevolgen van eventuele leegstand en de wensen van dorpsinwoners daarover.

- Rijk en regio concluderen dat de gebiedsontwikkeling voor Moerdijk een langdurig traject is dat zorgvuldig uitgevoerd moet worden. Op korte termijn gaan inwoners van het gebied geen grote ruimtelijke veranderingen ervaren. Afhankelijk van de verdere besluitvorming worden de ontwikkelingen naar verwachting pas merkbaar vanaf 2030, dan start de bouw van de eerste grote energieprojecten.

Geertruidenberg:

- Rijk en regio spreken af om voor gemeente Geertruidenberg verder te werken aan de Amersvisie. Hiervoor wordt een bestuurlijke overeenkomst getekend door in ieder geval het Rijk, provincie Noord-Brabant, gemeente Geertruidenberg en het waterschap Brabantse Delta. In de bestuurlijke overeenkomst worden afspraken gemaakt over de rollen en verantwoordelijkheden van partijen, financiën en hoe om te gaan met individuele projecten. Rijk en regio willen de overeenkomst in Q1 2026 ondertekenen.
- Rijk en regio stellen in juni 2026 een gebiedsperspectief vast voor het Amergebied. Het gebiedsperspectief stelt de kaders en randvoorwaarden voor de ontwikkelrichting van het Amergebied. Het biedt de basis voor de nadere uitwerking van projecten, waarmee de ontwikkeling van het Amergebied zorgvuldig, samenhangend en in balans met de leefomgeving vorm krijgt.

Drimmelen en landelijk gebied:

- Rijk en regio erkennen dat gemeente Drimmelen een eigen dynamiek kent binnen de Powerport regio Moerdijk. De agrarische sector van de Powerport regio bevindt zich in gemeente Moerdijk en in gemeente Drimmelen. Rijk en regio concluderen dat de agrarische sector van groot belang is voor de Powerport regio. Rijk en regio spreken af om de randvoorwaarden en condities vanuit het agrarisch perspectief mee te nemen voor het vervolgproces en daarin ook verder uit te werken.
- Rijk en regio erkennen dat de doorsnijding van het agrarische landschap door energie-infrastructuur veel impact heeft op de bedrijfsvoering van agrarische bedrijven. Zij zetten zich ervoor in om de infrastructuur zoveel mogelijk te bundelen en slimme oplossingen te vinden voor de aanleg- en beheerfase.

Organisatie en vervolgproces:

Rijk en regio stellen vast dat ~~formele planologische procedures gebiedsproces pas kunnen an~~ starten als er een keuze voor gemaakt is voor een voorkeursrichting. Omdat deze keuze op dit moment niet genomen wordt spreken Rijk en Regio af dat de voorbereidingen voor de ~~procedures gebiedsproces~~ gestart worden en de randvoorwaarden worden uitgewerkt.

- ~~Rijk en regio erkennen dat de opgave van de Powerport regio Moerdijk een gebiedsopgave is van nationaal belang en dat een intensief, langjarig gezamenlijk proces nodig is.~~ Rijk en regio spreken af om begin 2026 te starten met het voorbereiden van het gebiedsplan inclusief een milieueffectrapportage waarin Rijk en regio in ieder geval een integrale brede verkenning (met daarin onder meer brede welvaart, milieu, leefbaarheid) willen uitvoeren. Binnen dit plan bestaan meerdere deelgebieden die in samenhang met elkaar gezien moeten worden.
- Rijk en regio hebben randvoorwaarden en condities voor de ontwikkelingen opgehaald bij partijen sinds het BO Leefomgeving van juni 2025. Dit was een eerste stap in het participatieproces. In de volgende fase worden partijen betrokken bij uitwerking van deze randvoorwaarden en condities in de uitwerking van ~~het gebiedsplande randvoorwaarden en gebiedsproces~~. Waar nodig faciliteren we het participatieproces.
- Rijk en regio continueren de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk en zetten direct het onderzoek over de ruimtelijke ontwikkeling en participatie met de regio voort. Ook gaat de Ontwerptafel direct aan de slag met het opstarten van de nodige onderzoeken en acute vraagstukken vanuit perspectief van de inwoners, de agrarische sector en de industrie/economie.
- ~~Om de organisatie te versterken, spreken Rijk en regio af dat er een kwartiermaker wordt aangesteld vanaf januari 2026 die verantwoordelijk wordt voor de organisatie rondom het gebiedsplan (en daarvoor benodigde ruimtelijke invulling van het gebied), inclusief borging van de decentrale uitvoering, de planning, afspraken en overeenkomsten tussen overheden en de bijbehorende aansturing. Ook spreken Rijk en regio af dat een programmabureau wordt opgezet om uitvoering en het proces van het gebiedsplan en de transitiestrategie te begeleiden.~~

- Rijk en regio spreken af dat er gestart wordt met een verkenning naar de mogelijkheden van een gebiedsgerichte aanpak van het agrarisch landschap, een versterking van de agrarische structuur en de inzet van bestaande (landinrichtings)instrumenten.
- ~~Rijk en regio erkennen dat de druk op de decentrale overheden toeneemt bij het opstellen van het gebiedsplan en het regelen van goede communicatie en omgevingsmanagement. In Moerdijk en Geertruidenberg is deze druk acuut. Rijk en regio maken uiterlijk in juni 2026 afspraken over de bekostiging van de capaciteit van gemeenten en waar van toepassing het waterschap. Deze afspraken gelden met terugwerkende kracht vanaf 1 december 2025.~~
- Rijk en regio erkennen dat duidelijke en heldere communicatie de komende tijd van belang is. De partijen spreken af om de gezamenlijke communicatieaanpak verder uit te werken. Op 10 december 2025 vindt een informatiebijeenkomst plaats in Zevenbergen, gemeente Moerdijk, waarin bovengenoemde afspraken gezamenlijk worden uitgesproken en toegelicht.

Verwachte tijdlijn gebiedsuitwerking

Moerdijk

- 1 December 2025: Afspraken in dit BO Powerport regio Moerdijk
- Januari 2026: voorbereiding van het gezamenlijk, integraal gebiedsplan, opstarten bijbehorende onderzoeken (milieueffectenrapportage)
- Januari 2026 – juni 2026: uitwerken van het plan van aanpak voor gebiedsplan en uitwerken van het pakket van randvoorwaarden waaronder de sociale analyse en de start van de transitiestrategie, samen met inwoners
- Juni 2026: principebesluit over ontwikkelrichting Moerdijk, inclusief pakket van randvoorwaarden met bijbehorende financiële afspraken. Formele start van het traject voor het maken van een gebiedsplan
- Juni 2026 – juni 2028: uitwerken van het gebiedsplan en bijbehorende onderzoeken
- Juni 2028: uiterlijke vaststelling van het gebiedsplan en formeel definitief besluit over ontwikkelrichting
- 2030: onherroepelijk worden van het gebiedsplan. Juridische basis voor eventuele onteigening
- 2030: start bouw van eerste grote energieprojecten
- 2033: eerste grote energieprojecten worden gerealiseerd
- 2035: start werkzaamheden voor uitbreiding haventerrein

Geertruidenberg

- November 2025: presentatie participatie Amer Atelier
- Februari 2026: besluit gemeenteraad Geertruidenberg handelingsperspectief Visie Amergebied
- Q1 2026: opstellen en ondertekening bestuursovereenkomst Rijk en regio
- Juni 2026: vaststelling gebiedsperspectief Amergebied en formele start gebiedsuitwerking Amergebied
- Juni 2026 - Juni 2027: gebiedsuitwerking Amergebied
- September 2027: start bouwwerkzaamheden Nederwiek 3
- 2031: ingebruikname eerste project: Nederwiek 3

Bijlage: besluittekst BOL 11 juni 2025

- De Powerport regio Moerdijk is een knooppunt voor energie en energie-intensieve industrie mede ten behoeve van de nationale strategische autonomie. In de regio bevindt zich een haven- en industriecluster van nationaal belang met een zeer strategische positie op het energie- en transportnetwerk, met een uitzonderlijk hoge milieucategorie. Daarnaast heeft het Amercentrale-terrein een grote opgave en functie in de energiehoofdinfrastructuur.
- De groei van het haven en industriecluster Moerdijk is onafwendbaar omdat we onze strategische autonomie willen versterken, concurrerend willen blijven en duurzamer willen worden. Ook is het van groot belang dat de energietransitie op tempo gerealiseerd wordt en de industrie kan verduurzamen en we ons voorbereiden op circulaire economie. Daarom is er aanvullende (milieu)ruimte nodig.
- Rijk en Regio constateren dat de ruimtevraag van de Powerport regio Moerdijk ook bij een minimaal pakket van onafwendbare en zeer aannemelijke ontwikkelingen niet past binnen de bestaande (milieu)ruimte van het haven- en industrieterrein van Moerdijk en Amercentrale-terrein in Geertruidenberg en besluiten daarom om – naast maximale inzet op inbreiding en herstructurering - het haven- en industriecluster van Moerdijk en het Amercentrale-terrein in Geertruidenberg strategisch uit te breiden.
- Rijk en Regio stellen vast dat deze uitbreiding de leefbaarheid op de lange termijn onder druk zet en erkennen dat het vaststellen van de uitbreiding op korte termijn veel onzekerheid voor bewoners en ondernemers met zich meebrengt. Daarom is een rechtvaardige en menselijke aanpak nodig.
- Inwoners van het gebied, het havenbedrijf, industrie en de agrarische sector krijgen een rol in het participatieproces. In de eerste stap van het participatieproces tot aan het BO MIRT 2025 bespreken Rijk en regio met betrokken partijen onder welke condities een strategische uitbreiding verder vorm kan krijgen.
- Rijk en Regio onderkennen het belang van behoud van toekomstperspectief. Om dit toekomstperspectief gedurende het planvormingstraject te bieden aan de inwoners van dorp Moerdijk wordt vanaf juni 2025 tot en met de vaststelling van de gebiedsvisie de indexering op de Moerdijkregeling weer ingevoerd. De aangepaste regeling gaat uiterlijk per 1 dec 2025 in, met terugwerkende kracht tot 11 juni 2025. Rijk en regio gaan uit van de verdeelsleutel 5/9 rijk, 3/9 provincie en 1/9 gemeente. Nadere invulling van de afspraken tussen rijk en regio zijn separaat vastgelegd.
- Rijk en Regio stellen daarnaast als randvoorwaarde dat een strategische uitbreiding alleen kan als de brede welvaart en leefbaarheid gelijktijdig, geloofwaardig en structureel versterkt worden. ∞ Rijk en Regio besluiten om rond het haven- en industriecluster van Moerdijk en Amercentrale-terrein in ieder geval ruimte te bieden voor de energietransitie (installaties en tracés voor kabels en leidingen) en autonome groei van bedrijvigheid, waaronder verduurzaming en circulair maken van de bestaande industrie. Hiervoor wordt (deels) gekeken naar ruimte buiten het haven- en industriecluster Moerdijk en het 2025 Amercentrale-terrein in Geertruidenberg. Op basis van de verrichte technische studies (fase 2B) hanteren Rijk en regio voor de voornoemde onderdelen een indicatieve ruimtevraag van 700 hectare¹ voor de gehele Powerport Regio.
- Rijk en Regio werken daarnaast een nationaal strategisch profiel uit voor het haven en industriecluster, in samenhang met de andere haven- en industrieclusters van nationaal belang. Op basis van dit nationaal strategisch profiel bepalen partijen gezamenlijk of en zo ja voor welke nieuwe vormen van (circulaire) economie aanvullend ruimte geboden kan worden. Zij willen in de toekomst alleen ruimte bieden op de haven- en industrieterreinen voor activiteiten die voldoen aan dat strategische profiel en verkennen ook hoe de bestaande (milieu)ruimte op het haven- en industriecluster Moerdijk beter kan worden benut voor de functies die passen bij het nationaal strategisch profiel.
- Rijk en Regio stellen voor Geertruidenberg een zoekgebied voor de strategische uitbreiding vanuit Amercentrale-terrein in west/zuid westelijke richting tot de Amertak vast. Voor het haven- en industriecluster Moerdijk stellen Rijk en regio een globaal zoekgebied vast. In het BO MIRT najaar 2025 stellen Rijk en Regio de specifieke ontwikkelrichting voor het haven- en industriecluster Moerdijk vast.
- Vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid maken Rijk en regio een gezamenlijk programma gericht op een toekomstbestendige ontwikkeling van Powerport Regio Moerdijk (scope 2030-2050). In het BO MIRT 2025 stellen Rijk en Regio een Plan van Aanpak vast voor het op te stellen programma en worden afspraken gemaakt over vorm, capaciteit en middelen.
- De besluitvorming over de zoekrichting in Moerdijk en de besluitvorming over het Voorkeursalternatief van Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV) en Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee 2031-2040 worden slim op elkaar uitgelijnd zodat gedragen, toekomstvaste keuzen worden gemaakt.

- Rijk en regio publiceren een publieksversie van de technisch verdiepende analyse. Om maximaal tegemoet te komen aan de vragen die dit besluit bij betrokken partijen oproept, worden betrokkenen op een informatiebijeenkomst nader geïnformeerd.